

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 21 lutego 2013 r. *

Rozporządzenie (WE) nr 1206/2001 — Współpraca przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych i handlowych — Bezpośrednie przeprowadzanie dowodu — Powołanie eksperta — Ekspertyza przeprowadzana częściowo na terytorium państwa członkowskiego sądu odsyłającego, a częściowo na terytorium innego państwa członkowskiego

W sprawie C-332/11

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Hof van Cassatie (Belgia) postanowieniem z dnia 27 maja 2011 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 30 czerwca 2011 r., w postępowaniu:

ProRail BV

przeciwko

Xpedys NV,

FAG Kugelfischer GmbH,

DB Schenker Rail Nederland NV,

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen NV,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Tizzano, prezes izby, A. Borg Barthet, M. Ilešić (sprawozdawca), J.J. Kasel i M. Berger, sędziowie,

rzecznik generalny: N. Jääskinen,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu ProRail BV przez S. Van Moorlegghema, advocaat,
- w imieniu Xpedys NV, DB Schenker Rail Nederland NV oraz Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen NV przez M. Godfroid, advocaat,

* Język postępowania: niderlandzki.

- w imieniu rządu belgijskiego przez J.C. Halleux oraz T. Materne'a, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu czeskiego przez M. Smolka oraz J. Vlácilá, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niemieckiego przez K. Petersen, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu portugalskiego przez L. Ineza Fernandes, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu szwajcarskiego przez D. Klingelego, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez A.M. Rouchaud-Joët oraz R. Troostersa, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 6 września 2012 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni rozporządzenia Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych (Dz.U. L 174, s. 1).
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu toczącego się pomiędzy ProRail BV (zwaną dalej „ProRail”) a Xpedys NV (zwaną dalej „Xpedys”), FAG Kugelfischer GmbH (zwaną dalej „FAG”), DB Schenker Rail Nederland NV (zwaną dalej „DB Schenker”) oraz Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen NV (zwaną dalej „SNCB”) w następstwie wykolejenia się pociągu jadącego z Belgii do Niderlandów.

Ramy prawne

Rozporządzenie (WE) nr 1206/2001

- 3 Zgodnie z motywem 2 rozporządzenia nr 1206/2001 „[w] celu właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego należy usprawnić współpracę między sądami przy przeprowadzaniu dowodów, w szczególności współpraca ta powinna ulec w tym zakresie uproszczeniu i przyspieszeniu”.
- 4 Zgodnie z motywami 6 i 7 tego rozporządzenia:
 - „(6) Do chwili obecnej nie ma uregulowań wiążących wszystkie państwa członkowskie w sprawie przeprowadzania dowodów. Konwencja haska z dnia 18 marca 1970 r. o przeprowadzaniu dowodów za granicą w sprawach cywilnych lub handlowych ma zastosowanie tylko do 11 państw członkowskich Unii Europejskiej.
 - (7) Często sprawą zasadniczą dla decyzji w sprawie cywilnej lub handlowej toczącej się przed sądem w państwie członkowskim jest przeprowadzenie dowodów w innym państwie członkowskim, dlatego działanie Wspólnoty nie może ograniczać się do przekazywania dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych [...]. Zachodzi zatem potrzeba dalszego usprawniania współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzania dowodów”.

5 Motyw 15 wspomnianego rozporządzenia brzmi następująco:

„Aby ułatwić proces przeprowadzania dowodów, sąd w danym państwie członkowskim, zgodnie z prawem tego państwa, powinien mieć możliwość przeprowadzania dowodów bezpośrednio w innym państwie członkowskim na warunkach określonych przez jednostki centralne lub właściwe władze wezwanego państwa członkowskiego, o ile to państwo wyrazi zgodę”.

6 Artykuł 1 rozporządzenia nr 1206/2001, zatytułowany „Zakres”, stanowi:

„1. Niniejsze rozporządzenie stosuje się w sprawach cywilnych i handlowych, w przypadku gdy sąd jednego z państw członkowskich, zgodnie z obowiązującym w tym państwie prawem, zwróci się:

- a) do właściwego sądu innego państwa członkowskiego o przeprowadzenie dowodu; lub
- b) o przeprowadzenie dowodu bezpośrednio w innym państwie członkowskim.

2. Nie można zwracać się z wnioskiem w celu uzyskania dowodu, który nie jest przeznaczony do wykorzystania w toczącym się lub przyszłym postępowaniu.

3. W niniejszym rozporządzeniu wyrazy »państwo członkowskie« oznacza[ją] państwa członkowskie z wyjątkiem Danii”.

7 Zgodnie z art. 3 rozporządzenia nr 1206/2001, zatytułowanym „Jednostka centralna”:

„1. Każde państwo członkowskie wyznaczy jednostkę centralną odpowiedzialną za:

- a) dostarczanie informacji sądom;
- b) poszukiwanie rozwiązań dla wszelkich trudności, jakie mogą powstać w związku z wnioskiem;
- c) w wyjątkowych przypadkach, przesyłanie wniosku do właściwego sądu na żądanie sądu wzywającego.

2. Państwa federacyjne, państwa, w których obowiązuje więcej niż jeden system prawny, lub państwa, w skład których wchodzi autonomiczne jednostki terytorialne, mogą wskazać kilka jednostek centralnych.

3. Każde państwo członkowskie wyznacza również jednostkę centralną, określoną w ust. 1, lub jeden bądź więcej właściwy organ, który będzie odpowiedzialny za podejmowanie decyzji w sprawie wniosków, zgodnie art. 17”.

8 W rozdziale II tego rozporządzenia, dotyczącym przekazywania i wykonania wniosków o przeprowadzenie dowodu, ujęta jest sekcja 3, zatytułowana „Przeprowadzenie dowodu przez sąd wezwany”, obejmująca art. 10–16 wspomnianego rozporządzenia.

9 Artykuł 10 rozporządzenia nr 1206/2001, zatytułowany „Przepisy ogólne dotyczące wykonania wniosku”, stanowi:

„1. Sąd wezwany wykonuje wniosek bezzwłocznie, najpóźniej w ciągu 90 dni od jego otrzymania.

2. Sąd wezwany wykonuje wniosek zgodnie z prawem obowiązującym w jego państwie członkowskim.

[...]”.

10 Artykuł 17, który reguluje bezpośrednio przeprowadzanie dowodu przez sąd wzywający, stanowi:

„1. Jeżeli sąd zwraca się o przeprowadzenie dowodu bezpośrednio w innym państwie członkowskim, przedstawia wniosek jednostce centralnej tego państwa lub właściwym władzom, określonym w art. 3 ust. 3 [...].

2. Bezpośrednie przeprowadzenie dowodu może mieć miejsce tylko wtedy, jeżeli może ono zostać wykonane na zasadzie dobrowolności, bez potrzeby stosowania środków przymusu.

Jeśli bezpośrednie przeprowadzenie dowodu wymaga przesłuchania osoby, sąd wzywający zawiadamia tę osobę, że przeprowadzenie dowodu odbywa się na zasadzie dobrowolności.

3. Dowód przeprowadza sędzia lub inna osoba, taka jak biegły, która zostanie wyznaczona zgodnie z prawem państwa członkowskiego sądu wzywającego.

4. W ciągu 30 dni od otrzymania wniosku jednostka centralna lub właściwe władze państwa członkowskiego sądu wezwanego zawiadamiają sąd wzywający o tym, czy wniosek został przyjęty i, jeśli zachodzi taka potrzeba, na jakich warunkach zgodnie z prawem państwa członkowskiego sądu wezwanego ma być wykonany [...].

W szczególności jednostka centralna lub właściwe władze mogą wyznaczyć sąd swego państwa członkowskiego, który będzie uczestniczył w przeprowadzaniu dowodów, tak aby zapewnić należyte stosowanie się do niniejszego artykułu i do warunków, jakie zostały ustalone.

Jednostka centralna lub właściwe władze wspierają wykorzystywanie technik łączności, takich jak wideokonferencje czy telekonferencje.

5. Jednostka centralna lub właściwe władze mogą odmówić bezpośredniego przeprowadzania dowodów tylko wtedy, gdy:

- a) wniosek nie wchodzi w zakres niniejszego rozporządzenia, jak ustalono w art. 1;
- b) wniosek nie zawiera wszelkich niezbędnych informacji, zgodnie z art. 4; lub
- c) bezpośrednie przeprowadzenie wnioskowanego dowodu jest sprzeczne z podstawowymi zasadami prawa ich państwa członkowskiego.

6. Bez uszczerbku dla warunków ustanowionych zgodnie z ust. 4 sąd wzywający wykonuje wniosek zgodnie z prawem swego państwa członkowskiego”.

11 Artykuł 21 ust. 2 rozporządzenia nr 1206/2001, który dotyczy związku z istniejącymi lub przyszłymi umowami bądź porozumieniami między państwami członkowskimi, stanowi:

„Niniejsze rozporządzenie nie narusza praw państw członkowskich do utrzymywania w mocy lub zawierania umów bądź porozumień między dwoma lub więcej państwami w celu dalszego usprawnienia przeprowadzania dowodów, pod warunkiem że są one zgodne z niniejszym rozporządzeniem”.

Rozporządzenie (WE) nr 44/2001

- 12 Artykuł 31 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. L 12, s. 1) stanowi:

„Wniosek o zastosowanie środków tymczasowych, włącznie ze środkami zabezpieczającymi, przewidzianych w prawie państwa członkowskiego, może zostać wniesiony do sądu tego państwa także wówczas, gdy na podstawie niniejszego rozporządzenia sprawa główna należy do jurysdykcji sądu innego państwa członkowskiego”.

- 13 W rozdziale III rozporządzenia nr 44/2001, zatytułowanym „Uznawanie i wykonywanie”, ujęty jest art. 32, który stanowi:

„W rozumieniu niniejszego rozporządzenia »orzeczenie« oznacza każde orzeczenie wydane przez sąd państwa członkowskiego, niezależnie od tego, czy zostanie określone jako wyrok, postanowienie, nakaz zapłaty lub nakaz egzekucyjny, włącznie z postanowieniem w przedmiocie ustalenia kosztów postępowania wydanym przez urzędnika sądowego”.

- 14 Zgodnie z art. 33 ust. 1 tego rozporządzenia:

„Orzeczenia wydane w jednym państwie członkowskim są uznawane w innych państwach członkowskich bez potrzeby przeprowadzania specjalnego postępowania”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

- 15 W dniu 22 listopada 2008 r. wykoleił się w Amsterdamie (Niderlandy) pociąg towarowy jadący na trasie z Belgii do Niderlandów.
- 16 W następstwie tego wypadku wszczęte zostały postępowania zarówno przed sądami belgijskimi, jak i niderlandzkimi. Przedmiotem niniejszej sprawy nie jest postępowanie przed sądami niderlandzkimi, do których spółka ProRail zwróciła się o rozpoznanie sprawy co do istoty w celu uzyskania zapłaty odszkodowania z tytułu naprawienia szkody poniesionej przez niderlandzką sieć kolejową.
- 17 W postępowaniu głównym, będącym postępowaniem w przedmiocie środka tymczasowego wszczętym przed sądami belgijskimi, spór toczy się pomiędzy ProRail a czterema innymi spółkami mającymi związek ze wspomnianym wypadkiem, mianowicie Xpedys, FAG, DB Schenker i SNCB.
- 18 ProRail, spółka mająca siedzibę w Utrechcie (Niderlandy), zarządza najważniejszymi trasami kolejowymi w Niderlandach i zawiera porozumienia w przedmiocie dostępu do sieci kolejowej z przedsiębiorstwami transportu kolejowego, w szczególności z DB Schenker.
- 19 DB Schenker, mająca również siedzibę w Utrechcie, jest prywatnym przedsiębiorstwem transportu kolejowego, którego tabor kolejowy składa się z wagonów wynajętych pierwotnie, w 2001 r., od SNCB, spółki z siedzibą w Brukseli (Belgia).
- 20 Xpedys, której siedziba znajduje się w również w Brukseli, wstąpiła zdaniem DB Schenker i SNCB w prawa wynajmującego te wagony z dniem 1 maja 2008 r.
- 21 FAG, mająca siedzibę w Schweinfurcie (Niemcy), jest producentem części do wagonów, takich jak osie, łożyska osiowe, tuleje osi łożysk i maźnice.

- 22 Po tym, jak doszło do wypadku, mianowicie w dniu 11 lutego 2009 r., DB Schenker wezwała do udziału w postępowaniu w przedmiocie zastosowania środka tymczasowego przed prezesem rechtbank van koophandel te Brussel (sądu gospodarczego w Brukseli) Xpedys i SNCB w charakterze wynajmujących część wagonów, które uległy wspomnianemu wypadkowi, w celu powołania biegłego. ProRail i FAG wstąpiły do postępowania w charakterze interwenientów. W toku postępowania ProRail wniosła do sądu rozpoznającego sprawę o stwierdzenie bezpodstawności żądania ustanowienia biegłego, a w razie jednakże ustanowienia biegłego o ograniczenie zakresu ekspertyzy do stwierdzenia szkód poniesionych przez wagony, o niezarządzenie sporządzenia ekspertyzy w przedmiocie całości sieci kolejowej w Niderlandach i o nakazanie wykonania przez biegłego zadań zgodnie z przepisami rozporządzenia nr 1206/2001.
- 23 Postanowieniem z dnia 5 maja 2009 r. prezes rechtbank van koophandel te Brussel uznał zasadność wniosku DB Schenker o zastosowanie środka tymczasowego. Powołał biegłego i ustalił przedmiot ekspertyzy zleconej biegłemu, której znacząca część miała zostać dokonana w Niderlandach. W ramach tej ekspertyzy biegły miał udać się na miejsce wypadku w Niderlandach oraz do każdego miejsca, w którym mógł dokonać istotnych dla sprawy ustaleń, w celu stwierdzenia przyczyn wypadku, szkód poniesionych przez wagony oraz ich rozmiaru. Ponadto miał ustalić, kto jest producentem określonych elementów technicznych wagonów, oraz wypowiedzieć się na temat stanu tych elementów, a także sposobu załadunku wagonów i rzeczywistego obciążenia każdej osi. Wreszcie biegły miał zbadać sieć i infrastrukturę kolejową zarządzaną przez ProRail i przedstawić opinię co do tego, czy – i jeśli tak, to w jakim stopniu – infrastruktura ta mogła przyczynić się do wypadku.
- 24 ProRail wniosła zażalenie na to postanowienie do hof van beroep te Brussel (sądu apelacyjnego w Brukseli), wnosząc zasadniczo o stwierdzenie bezpodstawności wyznaczenia biegłego, a posiłkowo o ograniczenie zakresu ekspertyzy powołanego belgijskiego biegłego do ustalenia szkód poniesionych przez wagony, o ile ekspertyza może zostać przeprowadzona w Belgii, o niezezwalanie na przeprowadzenie jakiegokolwiek ekspertyzy niderlandzkiej sieci i infrastruktury kolejowej ani na jakiegokolwiek rozliczenie między stronami, a przy założeniu utrzymania powołania biegłego o zarządzenie, by jego ekspertyza w Niderlandach została przeprowadzona zgodnie z procedurą przewidzianą przez rozporządzenie nr 1206/2001.
- 25 Ponieważ hof van beroep te Brussel oddalił zażalenie jako bezzasadne, ProRail wniosła skargę kasacyjną do sądu odsyłającego, powołując się na naruszenie, po pierwsze, art. 1 i 17 rozporządzenia nr 1206/2001, a po drugie, art. 31 rozporządzenia nr 44/2001.
- 26 Sąd odsyłający zastanawia się, czy jeśli sąd jednego państwa członkowskiego zamierza bezpośrednio przeprowadzić dowód w innym państwie członkowskim – taki jak ekspertyzę sądową – to zobowiązany jest uprzednio wystąpić do władz tego państwa o zgodę na mocy art. 1 i 17 rozporządzenia nr 1206/2001. Sąd odsyłający zastanawia się także nad znaczeniem dla toczącej się przed nim sprawy art. 33 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001, na mocy którego orzeczenia wydane w jednym państwie członkowskim są uznawane w innych państwach członkowskich bez potrzeby przeprowadzania specjalnego postępowania.
- 27 W tych okolicznościach Hof van Cassatie postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 1 i 17 [rozporządzenia nr 1206/2001], przy uwzględnieniu m.in. europejskiego uregulowania uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych oraz wyrażonej w art. 33 ust. 1 [rozporządzenia nr 44/2001] zasady, zgodnie z którą orzeczenia wydane w jednym państwie członkowskim są uznawane w innych państwach członkowskich bez potrzeby przeprowadzania specjalnego postępowania, należy interpretować w ten sposób, że sąd zarządzający sporządzenie przez biegłego ekspertyzy – której część ma zostać zrealizowana na terytorium państwa członkowskiego, w którym położony jest ten sąd, część jednak na terytorium innego państwa członkowskiego – przed bezpośrednim zrealizowaniem tej drugiej części ekspertyzy ma obowiązek

zastosowania tylko i wyłącznie metody przewidzianej w art. 17 [...] rozporządzenia [nr 1206/2001], czy też w ten sposób, że biegły sądowy powołany przez państwo może otrzymać zlecenie sporządzenia ekspertyzy, która w części wymaga zrealizowania w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, poza systemem przepisów rozporządzenia nr 1206/2001?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

W przedmiocie dopuszczalności

- 28 Xpedys, DB Schenker i SNCB podnoszą, iż wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest niedopuszczalny z tego względu, że ma on charakter czysto hipotetyczny i nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sporu toczącego się w postępowaniu głównym, ponieważ rozporządzenie nr 1206/2001 nie ma zastosowania do tego postępowania.
- 29 Podkreślają przede wszystkim, że z inicjatywą sporządzenia ekspertyzy transgranicznej wystąpiła tutaj jedna ze stron w postępowaniu głównym, a nie sąd, jak tego wymagają art. 1 i 17 rozporządzenia nr 1206/2001. Następnie art. 17 tego rozporządzenia w świetle motywu 7 tegoż rozporządzenia ma według nich zastosowanie wyłącznie, gdy sąd krajowy rozpoznaje sprawę co do istoty, co nie ma miejsca w przypadku niniejszego postępowania. Ponadto w ich ocenie ekspertyzy transgranicznej nie można uważać za wykonywanie czynności władzy publicznej państwa członkowskiego na terytorium innego państwa członkowskiego. Wreszcie zastosowanie rozporządzenia nr 1206/2001 w ramach wspomnianego sporu przedłużyłoby czas trwania postępowania, co byłoby sprzeczne z celami wspomnianego rozporządzenia, jakim są uproszczenie i przyspieszenie przeprowadzenia dowodów.
- 30 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w ramach postępowania, o którym mowa w art. 267 TFUE, opartego na wyraźnym rozdziale zadań sądów krajowych i Trybunału, ocena stanu faktycznego sprawy oraz wykładnia i zastosowanie prawa krajowego należą wyłącznie do sądu krajowego. Tak samo jedynie do sądu krajowego, przed którym zawisł spór i na którym spoczywa odpowiedzialność za przyszły wyrok, należy – przy uwzględnieniu okoliczności konkretnej sprawy – zarówno ocena, czy do wydania wyroku jest mu niezbędne uzyskanie orzeczenia prejudycjalnego, jak i ocena znaczenia pytań, które zadaje Trybunałowi. W konsekwencji, jeśli zadane pytania dotyczą wykładni prawa Unii, Trybunał jest co do zasady zobowiązany do wydania orzeczenia (zob. w szczególności wyroki: z dnia 12 kwietnia 2005 r. w sprawie C-145/03 Keller, Zb.Orz. s. I-2529, pkt 33; z dnia 11 września 2008 r. w sprawie C-11/07 Eckelkamp i in., Zb.Orz. s. I-6845, pkt 27, 32; a także z dnia 25 października 2012 r. w sprawie C-553/11 Rintisch, pkt 15).
- 31 Odrzucenie przez Trybunał wniosku sądu krajowego o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest więc możliwe tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą wnioskowano, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje elementami stanu faktycznego i prawnego, które są konieczne do udzielenia użytecznej odpowiedzi na przedstawione mu pytania (zob. w szczególności wyrok z dnia 14 czerwca 2012 r. w sprawie C-618/10 Banco Español de Crédito, pkt 77; ww. wyrok w sprawie Rintisch, pkt 16).
- 32 Należy zaś stwierdzić, że nie ma to miejsca w niniejszym przypadku.
- 33 Z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika bowiem jasno, że wykładnia art. 1 i 17 rozporządzenia nr 1206/2001 jest konieczna dla rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym, gdyż skarga kasacyjna wniesiona do Hof van Cassatie została oparta na naruszeniu tych artykułów. Wykładnia wspomnianych artykułów pozwoli zatem sądowi odsyłającemu stwierdzić, czy stoją one na

przeszkodzie zarządzeniu bez zastosowania wspomnianego rozporządzenia wykonania ekspertyzy rozpatrywanej w postępowaniu głównym, która ma być w części wykonana w innym państwie członkowskim.

- 34 Co się tyczy w szczególności argumentu, zgodnie z którym sprawa rozpatrywana w postępowaniu głównym nie jest objęta zakresem stosowania rozporządzenia nr 1206/2001 z tego względu, że przeprowadzenie dowodu zostało zarządzone nie z urzędu, ale z inicjatywy jednej ze stron, należy podkreślić, że z art. 1 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia wynika, iż rozporządzenie to stosuje się, gdy sąd jednego z państw członkowskich zwróci się do sądu innego państwa członkowskiego o przeprowadzenie dowodu lub o przeprowadzenie dowodu bezpośrednio w innym państwie członkowskim, i nie ma znaczenia w tym względzie, czy wynika to z inicjatywy strony czy samego sądu.
- 35 Następnie, co się tyczy argumentu, zgodnie z którym niemożliwe jest stosowanie rozporządzenia nr 1206/2001 w ramach postępowania w przedmiocie środka tymczasowego, należy stwierdzić, że według art. 1 ust. 2 tego rozporządzenia można zwracać się z wnioskiem o przeprowadzenie dowodu w celu uzyskania dowodu, który jest przeznaczony do wykorzystania w toczącym się lub przyszłym postępowaniu. Z tego względu wspomniane rozporządzenie stosuje się nie tylko w ramach postępowania co do istoty sprawy, ale również w toku postępowania w przedmiocie środka tymczasowego.
- 36 Wreszcie co się tyczy twierdzeń, zgodnie z którymi biegły, o jakim mowa w postępowaniu głównym, nie wykonuje czynności władzy publicznej, a zastosowanie rozporządzenia nr 1206/2001 w ramach rozpatrywanego postępowania przedłużyłoby jego czas trwania, należy stwierdzić – jak zauważył rzecznik generalny w pkt 32 opinii – że twierdzenia te dotyczą istoty niniejszej sprawy i nie mogą zatem mieć wpływu na jej dopuszczalność.
- 37 W tych okolicznościach wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym należy uznać za dopuszczalny.

Co do istoty

- 38 Poprzez swoje pytanie sąd odsyłający w istocie dąży do ustalenia, czy art. 1 ust. 1 lit. b) i art. 17 rozporządzenia nr 1206/2001 w świetle art. 33 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, że sąd państwa członkowskiego, który zmierza do tego, by zleczone biegłemu przeprowadzenie dowodu zostało wykonane na terytorium innego państwa członkowskiego, jest zobowiązany do skorzystania ze sposobu przeprowadzenia dowodów przewidzianego przez te przepisy rozporządzenia nr 1206/2001, aby mieć możliwość zarządzenia przeprowadzenia tego dowodu.
- 39 Na wstępie należy stwierdzić, iż art. 33 rozporządzenia nr 44/2001 nie może mieć wpływu na odpowiedź, którą należy udzielić na pytanie prejudycjalne, ze względu na to, że pytanie to dotyczy uzyskania dowodów znajdujących się w innym państwie członkowskim, a nie uznawania przez państwo członkowskie orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim. Tym samym, aby odpowiedzieć na to pytanie, należy ograniczyć się do wykładni art. 1 ust. 1 lit. b) i art. 17 rozporządzenia nr 1206/2001.
- 40 Należy zauważyć, że zgodnie z art. 1 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 1206/2001 stosuje się ono w sprawach cywilnych i handlowych, w przypadku gdy sąd jednego z państw członkowskich zgodnie z obowiązującym w tym państwie prawem zwróci się o przeprowadzenie dowodu bezpośrednio w innym państwie członkowskim.

- 41 Przesłanki takiego bezpośredniego przeprowadzenia dowodu są regulowane przez art. 17 tego rozporządzenia. Na podstawie art. 17 ust. 1 i 4 taki dowód może zostać przeprowadzony bezpośrednio w wezwanym państwie członkowskim za zgodą udzieloną uprzednio przez jednostkę centralną tego państwa lub jego właściwe władze. Według art. 17 ust. 3 tego rozporządzenia dowód przeprowadza sędzia lub inna osoba, taka jak biegły, która zostanie wyznaczona zgodnie z prawem państwa członkowskiego sądu wzywającego.
- 42 W tym względzie należy przypomnieć przede wszystkim, że rozporządzenie nr 1206/2001 ma zastosowanie co do zasady jedynie w przypadku, w którym sąd jednego z państw członkowskich postanowi przeprowadzić dowód według jednego ze sposobów przewidzianych w tym rozporządzeniu, w której to sytuacji powinien postępować według procedury właściwej dla danego sposobu (wyrok z dnia 6 września 2012 r. w sprawie C-170/11 Lippens i in., pkt 28).
- 43 Następnie należy podkreślić, że zgodnie z motywami 2, 7, 8, 10 i 11 rozporządzenia nr 1206/2001 jego celem jest proste, skuteczne i szybkie przeprowadzanie dowodów w sprawach transgranicznych. Przeprowadzenie dowodu w innym państwie członkowskim nie powinno skutkować przedłużeniem czasu trwania postępowania przed sądem krajowym. Z tego też względu w rozporządzeniu nr 1206/2001 ustanowiono system wiążący wszystkie państwa członkowskie, z wyjątkiem Królestwa Danii, mający na celu wyeliminowanie przeszkód, które mogą pojawiać się w tej dziedzinie (zob. wyrok z dnia 17 lutego 2011 r. w sprawie C-283/09 Weryński, Zb.Orz. s. I-601, pkt 62; a także ww. wyrok w sprawie Lippens i in., pkt 29).
- 44 Ponadto, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 62 opinii, rozporządzenie to nie ogranicza możliwości uzyskiwania dowodów znajdujących się w innych państwach członkowskich, ale ma na celu wzmocnienie tych możliwości poprzez wspieranie współpracy pomiędzy sądami w tej dziedzinie.
- 45 Tym celom nie odpowiada zaś wykładnia art. 1 ust. 1 lit. b) i art. 17 rozporządzenia nr 1206/2001, zgodnie z którą sąd państwa członkowskiego, aby zarządzić sporządzenie ekspertyzy bezpośrednio w innym państwie członkowskim, jest zobowiązany postępować zgodnie ze sposobem przeprowadzenia dowodów przewidzianym przez te artykuły. W pewnych okolicznościach dla sądu zarządzającego sporządzenie takiej ekspertyzy przeprowadzenie takiego dowodu bez stosowania wspomnianego rozporządzenia mogłoby bowiem okazać się prostsze, skuteczniejsze i szybsze.
- 46 Wreszcie wykładnia, zgodnie z którą rozporządzenie nr 1206/2001 nie reguluje transgranicznego uzyskania dowodów w sposób wyczerpujący, lecz ma na celu jedynie ułatwienie tego pozyskania, pozwalając na posłużenie się innymi instrumentami mającymi ten sam cel, zostaje potwierdzona przez art. 21 ust. 2 rozporządzenia nr 1206/2001, które wyraźnie zezwala na porozumienia lub umowy pomiędzy państwami członkowskimi mające na celu dodatkowe ułatwianie przeprowadzania dowodów, o ile są one zgodne z tym rozporządzeniem (ww. wyrok w sprawie Lippens i in., pkt 33).
- 47 Należy jednakże uściślić, iż w zakresie, w jakim biegły powołany przez sąd państwa członkowskiego musi się udać na terytorium innego państwa członkowskiego, aby sporządzić tam ekspertyzę, którą mu zlecono, ekspertyza ta mogłaby w pewnych okolicznościach mieć wpływ na władzę publiczną państwa członkowskiego, w którym ma mieć miejsce, w szczególności gdy chodzi o ekspertyzę przeprowadzaną w miejscach związanych z wykonywaniem takiej władzy lub w miejscach, w odniesieniu do których dostęp lub innego rodzaju działanie są – na mocy prawa państwa członkowskiego realizacji ekspertyzy – zakazane bądź dozwolone tylko osobom upoważnionym.
- 48 W takich okolicznościach, jeśli sąd zamierzający zarządzić sporządzenie ekspertyzy transgranicznej zrezygnuje z przeprowadzenia wspomnianego dowodu i w braku zgody bądź porozumienia między państwami członkowskimi w rozumieniu art. 21 ust. 2 rozporządzenia nr 1206/2001, sposób przeprowadzenia dowodów przewidziany w art. 1 ust. 1 lit. b) i w art. 17 wspomnianego rozporządzenia jest jedynym sposobem, który sądowi państwa członkowskiego pozwala na przeprowadzenie ekspertyzy bezpośrednio w innym państwie członkowskim.

- 49 Z powyższego wynika, że sąd krajowy chcący zarządzić sporządzenie ekspertyzy, która ma być wykonana na terytorium innego państwa członkowskiego, nie jest konieczne zobowiązany do skorzystania ze sposobu przeprowadzenia dowodów przewidzianego w art. 1 ust. 1 lit. b) i w art. 17 rozporządzenia nr 1206/2001.
- 50 Takiej wykładni nie mogą podważyć argumenty dotyczące genezy tego rozporządzenia, a w szczególności okoliczność, że we wspomnianym rozporządzeniu nie została uwzględniona propozycja przepisu przewidującego wyraźnie w przypadku ekspertyzy transgranicznej możliwość bezpośredniego powołania biegłego przez sąd państwa członkowskiego bez uprzedniej zgody lub powiadomienia innego państwa członkowskiego.
- 51 Ów przepis należy bowiem rozważać w kontekście pierwotnego projektu rozporządzenia nr 1206/2001, który przewidywał tylko jeden sposób przeprowadzania dowodów, mianowicie przeprowadzenie dowodu przez sąd wezwany innego państwa członkowskiego. Wspomniany przepis, nie zezwalając na sporządzenie ekspertyzy przez sąd innego państwa członkowskiego, stanowił zatem wyjątek od tego jedyne go sposobu przeprowadzania dowodów. Tymczasem okoliczność, że taki przepis nie widnieje w rozporządzeniu nr 1206/2001, nie skutkuje jednak tym, iż sąd krajowy zarządzający sporządzenie ekspertyzy transgranicznej jest systematycznie zobowiązany do korzystania ze sposobów przeprowadzenia dowodów przewidzianych w tym rozporządzeniu.
- 52 Wbrew temu, co uważa ProRail, wykładni tej nie podważa także stwierdzenie Trybunału zawarte w pkt 23 wyroku z dnia 28 kwietnia 2005 r. w sprawie C-104/03 St. Paul Dairy, Zb.Orz. s. I-3481, zgodnie z którym wniosek o przesłuchanie świadka w okolicznościach takich jak w sprawie zakończonej tym wyrokiem mógłby służyć jako sposób ominięcia przepisów rozporządzenia nr 1206/2001 regulujących, z jednakowymi gwarancjami i skutkami dla wszystkich uczestników postępowań sądowych, przekazywanie i rozpatrywanie wniosków sądów państw członkowskich o przeprowadzenie dowodów w innych państwach członkowskich.
- 53 Jak Trybunał już orzekł, stwierdzenie to należy rozważać w świetle okoliczności leżących u podstaw sprawy zakończonej wspomnianym wyrokiem, gdy wniosek o wstępne przesłuchanie świadka skierowany bezpośrednio do sądu państwa członkowskiego zamieszkania świadka, który to sąd jednak nie był właściwy do rozpoznania sprawy co do istoty, mógłby rzeczywiście zostać wykorzystany jako sposób obejścia przepisów rozporządzenia nr 1206/2001 w zakresie, w jakim może pozbawić właściwy sąd, do którego wniosek taki powinien zostać skierowany, możliwości przystąpienia do przesłuchania rzeczonego świadka zgodnie z przepisami przewidzianymi przez wspomniane rozporządzenie (zob. ww. wyrok w sprawie Lippens i in., pkt 36). Okoliczności niniejszej sprawy różnią się zaś od okoliczności, o których mowa w ww. wyroku w sprawie St. Paul Dairy, ponieważ dowód, który ma być uzyskany, znajduje się w większej części w państwie członkowskim innym niż państwo sądu rozpoznającego sprawę, tak że sąd ten ma możliwość stosowania rozporządzenia nr 1206/2001.
- 54 W świetle całości poprzedzających rozważań na postawione pytanie należy odpowiedzieć, że art. 1 ust. 1 lit. b) i art. 17 rozporządzenia nr 1206/2001 należy interpretować w ten sposób, iż sąd państwa członkowskiego, który zmierza do tego, by zlecone biegłemu przeprowadzenie dowodu zostało wykonane na terytorium innego państwa członkowskiego, nie jest konieczne zobowiązany do skorzystania ze sposobu przeprowadzenia dowodów przewidzianego przez te przepisy, aby mieć możliwość zarządzenia przeprowadzenia tego dowodu.

W przedmiocie kosztów

- 55 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 1 ust. 1 lit. b) i art. 17 rozporządzenia Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych należy interpretować w ten sposób, że sąd państwa członkowskiego, który zmierza do tego, by zlecone biegłemu przeprowadzenie dowodu zostało wykonane na terytorium innego państwa członkowskiego, nie jest koniecznie zobowiązany do skorzystania ze sposobu przeprowadzenia dowodów przewidzianego przez te przepisy, aby mieć możliwość zarządzenia przeprowadzenia tego dowodu.

Podpisy